

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3686/2019
09.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је старатељ ББ из ..., кога заступају Срђан Сикимић и Мирјана Јовановић Томић, адвокати у ..., против тужене ВВ из ..., чији је пуномоћник Немања Витомировић, адвокат у ..., ради поништаја заложне изјаве, одлучујући о ревизији тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду број Гж 835/19 од 09.04.2019. године, у седници већа одржаној 09.09.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду број Гж 835/19 од 09.04.2019. године и предмет враћа том суду ради поновног одлучивања о тужилиној жалби.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици број П 464/2018 од 22.05.2018. године, одбијен је тужбени захтев за поништај заложне изјаве дате у форми јавнобележничког записа од 20.03.2015. године број ОПУ 593-2015 од стране АА из ..., ..., ЈМБГ ... и захтев тужиле за накнаду трошкова поступка. Обавезана је тужиља да туженој на име трошкова парничног поступка плати износ од 81.000,00 динара, у року од 15 дана.

Апелациони суд у Новом Саду је пресудом број Гж 835/19 од 09.04.2019. године, жалбу тужиле усвојио, па је првостепену пресуду преиначио тако што је поништио заложну изјаву дату у форми јавнобележничког записа од 20.03.2015. године, број ОПУ 593-2015 од стране АА из ..., те је обавезао тужену да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 122.300,00 динара. Другим ставом изреке је обавезана тужена да тужиљи накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 18.000,00 динара. Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова одговора на жалбу.

Против правноснажне пресуде донете од стране другостепеног суда, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешно утврђеног чињеничног стања, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку која је учињена у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 403. став 2. тачка 2. и 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/2011 и 55/2014), па је оценио да је ревизија тужене дозвољена и да је основана.

Након што је другостепени суд одржао главну расправу пред другостепеним судом утврђено је следеће чињенично стање: тужила АА се познавала са супругом тужене ГГ који је раније радио у банци у којој је тужила подигла кредит. Након што је ГГ престао да ради у банци тужила га је срела и обратила му се за помоћ у вези са добијањем зајма, те су постигли договор да јој он позајми 4.000 евра са роком отплате од два месеца. Уговор о зајму и то између парничних странака је сачинила Ана Маравић, адвокат и предала га је супругу тужене који је уговор однео тужили на потпис. Тужила је 18.03.2015. године без примедби потписала уговор, а ГГ јој је дао 4.000 евра. Адвокат Ана Маравић им је заказала термин код нотара ради овере хипотекарне изјаве. Код јавног бележника Јасмине Филиповић Узелац, тужила је 20.03.2015. године, дала заложну изјаву у форми јавнобележничког записа под бројем ОПУ 593-2015. У јавнобележничком запису је констатовано да је АА приступила у канцеларију 20.03.2015. године ради давања заложне изјаве, да је јавни бележник утврдила њене личне податке и идентитет увидом у личну карту, да је утврдила да странка зна језик, да је способна да прочита и потпише исправу, да је способна и овлашћена за давање заложне изјаве, да постоји њена озбиљна и слободна воља за предузимање овог посла, те да је након што је јавни бележник објаснила смисао и последице предузимања овог правног посла, те да је тужила у присуству јавног бележника дала заложну изјаву. Предмет заложне изјаве је парцела број ..., њива II класе ... у површини од 59 ари и 78 м², уписана у лист непокретности број ... КО ..., на којој је тужила власник. У листу непокретности број ... КО ... је уписана извршна вансудска хипотека у корист тужене.

Тужила није вратила зајам туженој у уговором року нити накнадно због чега је тужена након упућене опомене, а на основу заложне изјаве поднела предлог за извршење ради продаје хипотековане непокретности ради намирења потраживања из уговора о зајми из средстава остварених продајом.

У периоду од 24.06. до 14.07.2015. године тужила је била хоспитализована на Одељењу психијатрије Опште болнице у Суботици где је примљена због напетости и нервозе, несанице и страха. Психолог ДД је дала налаз 26.06.2015. године у коме је описала психолошки статус тужиле те да је тужили постављена завршна дијагноза Ф 41/2 Disordo anxiosus & depresivuss miktus. Психолог мр ЂЂ је 14.07.2015. године оценила психолошки статус тужиле у којем је између осталог навела да су тужилине интелектуалне способности у граничном опсегу на доњој граници према менталној заосталости. Психијатар др ЕЕ је у свом налазу од 14.07.2015. године, навео да се ради о психопатологији особе са карактерним променама и повременим уласком до границе психотичности када је расуђивање у потпуности измењено, те да се губи реалан однос према вредностима и параметрима у којима нагони са психијатријским изменама уводе особу у болест која није способна за доношење валидних и правоваљаних одлука, при томе особа не осећа одговорност, нарушена јој је вољна функција на присутну сигестибилност и поводљивост. Тужила је била поново хоспитализована на одељењу психијатрије у периоду од 31.07. до 18.08.2015. године где је примљена због напетости, снижене толеранције, емоционалне преосетљивости и соматизације. Завршном

дијагноза је Ф60.9 Disordo persona non specificatus те је преведена је на продужено лечење у СПБ „Свети врачев“ у Новом Кнежевцу.

Решењем Основног суда у Суботици од 15.10.2015. године (правноснажно 27.10.2015. године) тужила је делимично лишена пословне способности, те је одређено да не може самостално да располаже покретним и непокретном имовином, нити да самостално одлучује о потреби психијатријског лечења без сагласности стараоца. Оцењено је да је пословна способност тужиле једнака пословној способности старијег малолетника. Решењем Центра за социјални рад града Суботице од 08.11.2015. године (правноснажно 16.12.2015. године), тужила је стављена под старатељство њеног сина ББ, које обухвата старање о личности, заступање, прибављање средстава за издржавање, управљање и располагање имовином штићеника.

Вештачењем специјалисте неуропсихијатрије сталног судског вештака за област медицине др Наде Васковић Маровић од 19.05.2016. године је утврђено да је тужила потпросечних интелектуалних способности и да спада у категорију граничне интелигенције (IQ 71), да је личност са одликама схизотипалног поремећаја личности, да има психоорганско опадање умерено тешког степена (ММСЕ 18/30), да у време сачињавања заложне изјаве 20.03.2015. године није била способна да разумно расуђује, изрази правно релевантну вољу за сачињење заложне изјаве, схвати значај ове правне радње и управља својим поступцима, да није била способна да располаже непокретном имовином, те да је била ограничено пословно способна на дан 20.03.2015. године.

На основу овако утврђених чињеница другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев тужиле при чему је нарочиту пажњу поклатио налазу и мишљењу вештака Наде Васковић Маровић која је налаз и мишљење дала након увида у медицинску документацију Опште болнице у Суботици, која се односи на психичко стање тужиле у периоду након 20.03.2015. године, јер нема медицинске документације о психичком стању тужиле пре тог датума, зато што тужила пре тога није била амбулантно ни хоспитално лечена од стране психијатра. Вештак је свој налаз и мишљење засновала и на изјавама најуже родбине тужене (ћерке, сина, зета) на основу којих је закључила да је било потребе за лечењем тужиле, али да је она то одбијала због несагледавања свог стања, а да на основу анализе медицинске документације, налаза психолога и психијатра од 14.07.2015. године и утврђене дијагнозе произилази да су ментални поремећаји и стања – гранични интелектуални ниво схизотипални поремећај личности и деменција умереног степена били присутни код тужиле и пре 20.03.2015. године и да су својим квалитетом и израженошћу битно и директно утицали на њено социјално функционисање. Другостепени суд је анализирао и налазе Клиничког центра Београд, Клиника за психијатрију, Одсек за судску форензичку психијатрију Београд од 01.02.2017. године, као и налаз и мишљење Клинике за психијатрију КЦ Србије од 03.02.2017. године, те налаз и мишљење вештака неуропсихијатра из предмета из предмета Основног суда у Суботици број П 417/14 па га је упоредио са налазом вештака др Наде Васковић Маровић, и закључио да суштински ови налази нису у супротности са налазом вештака др Наде Васковић Маровић.

Врховни касациони суд не прихвата овај закључак другостепеног суда. Наиме, тим вештака Клиничког центра Београд, Клинике за психијатрију, Одсек за судску

форензичку психијатрију Београд је у налазу од 01.02.2017. године, закључио да тужила није била способна да адекватно расуђује у вези судског поступка који се против ње води (од 14.07.2015. године до дана налаза), али да на основу расположиве медицинске документације у спису, нема медицинских чињеница на основу којих би се могло недвосмислено закључити да тужила није била способна да расуђује и разумно одлучује у периоду 17.04.2015 до 14.07.2015. године (налаз је дат за потребе друге парнице те су наведени датуми били релевантни за ту парницу). Ревизијски суд примећује да је и вештак др Наде Васковић Маровић на располагању имала тужилину медицинску документацију након 20.03.2015. године, али је ипак оценила да у време сачињавања заложне изјаве 20.03.2015. године, тужила није била способна да разумно расуђује, изрази правно релевантну вољу за сачињење заложне изјаве те схвати значај ове правне радње и управља својим поступцима. Закључила је да тужила није била способна да располаже непокретном имовином, јер је била ограничено пословно способна на дан 20.03.2015. године. Када се имају у виду временски периоди и релевантни датуму, овај суд оцењује да се ради о различитим закључцима вештака и зато није прихватљив став другостепеног суда да налаз Клиничког центра Србије не опонира налазу др Наде Васковић Маровић. Наиме, вештак др Нада Васковић Маровић, није дала образложење за свој закључак, и није навела на основу којих медицинских показатеља је извела закључак о томе да је тужила била ограничено пословно способна на дан давања спорне заложне изјаве 20.03.2015. године, а Клинички центар Београд није могао да се изјасни за период од 17.04.2015 до 14.07.2015. године. Било је потребно да вештак детаљније објасни тужилину дијагнозу, уобичајени ток болести који се у теорији и пракси понавља, који су симптоми видљиви за породицу, којом се брзином болест развија.

Овај суд је оценио да је нетачан навод ревизије да су нижестепени судови ценили психијатријско вештачење од 05.10.2015. године из ванпарничних списка Основног суда у Суботици, иако то није смело да се учини, јер није било консензуса странака да се користи у овом поступку. Супротно овој тврдњи, на рочишту од 19.10.2017. године, пуномоћник тужене је изјавио да због висине трошкова поновног психолошког психијатријског вештачења и вредности спора одустаје од предлога за поновно вештачење и указује суду да се у предмету поред овог налаза налази довољно других елемената на бази којих суд може ценити налаз и мишљење вештака те је подсетио суд и на налаз Клиничког центра Србије, те је изјавио да тужена нема даљих доказних предлога. Након тога је пуномоћник тужиле изјавио да се не противи да се у овом поступку као доказ користе налаз и мишење вештака дати у другом предмету о пословној способности тужиле. Очигледно је да ови наводи указују да је постигнут консензус парничних странака да се у овој парници користе налази и мишљења вештака дати у другом предмету, а тичу се пословне способности тужиле.

Ради правилне примене материјалног права нужно је допунско вештачење и поновно саслушање др Наде Васковић Маровић, ради разјашњења наведених разлика у њеном налазу и налазу вештака Клиничког центра Србије, након чега ће другостепени суд бити у могућности да поново одлучи о основаности тужилине жалбе.

Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 416. став 2. ЗПП.

- 5 -

Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић